

3. Kartashova, L. A., 2014. Elektronnyy pidruchnyk yak zasib komp'yuternoho zabezpechennya diahnozyky osvitytiv [Electronic textbook as a means of computer providing of diagnostics of educational results]. *Problems of the modern textbook*, 14, pp. 248-258.
4. Kartashova, L. A. and I. Plish, 2013. IT-zabezpechennya diahnozyky osvitytiv [IT providing diagnostics of educational results]. *Bulletin of Cherkasy University. Series "Pedagogical Sciences"*. Available at :<http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2922>
5. Kartashova, L., 2015. Open electronic educational resources: technological solutions. In: I.V. Plish, T.V., ed., *Modern achievements of Science and Education (SE)*: X International scientific conference. Netanya, Israel, September 9-16, 2015. Khmelnytsky: KhNU.
6. Akho, A. and Dzh. Ul'man. 1978. *Teoriya syntaksycheskoho analiza, perevoda y kompylyatsyy [Theory of parsing analysis, translation and compilation]*. Moscow: World.
7. Bakhmat, N. V., 2015. Vdoskonalennya pedahohichnoyi pidhotovky pedahoha v umovakh informatyzatsiyi osvity [Improvement of pedagogical teacher training in the conditions of informatization of education]. *Youth and market*, 1(120), pp. 67-73.
8. Kremenya, V. H., Andrushchenko V. P. and Luhovyy V. I. eds., 2008. *Pedahohika vyshchoi shkoly [Pedagogy of high school]*. Kyiv: Pedagogical opinion.
9. Horlov, P. Y., Mynyn M. H., Maksymov V. E., Maksymova S. Yu. and Mykhaylova N. S., 1997. Kontseptsyya kompleksa dyahnozyky kachestva obshcheobrazovatel'noy podhotovky uchashchykhsya [The concept of the complex diagnosis of the quality of general education of students]. *Education in Siberia*, 1, pp. 89-94.
10. *Kontrol' osvitytiv [Control of Educational Results]*. Available at: <http://osvita.ua/school/theory/5899/>
11. Hurzhiy, A. M. and Kartashova L. A., 2013. Pro problemy nastupnosti navchannya informatsiynykh tekhnolohiy u shkoli y vyshchomu pedahohichnomu navchal'nomu zakladi [On the Problems of continuing education of information technologies at school and higher pedagogical institution]. *Informational technologies in education of Ukraine*, 15, pp.11-19.

В статье проведен анализ дидактических аспектов использования информационных технологий при проведении педагогической диагностики образовательных результатов студентов, их преимуществ и влияние на совершенствование управления качеством высшего образования в современных условиях реформирования и интеграции системы образования в европейское и мировое образовательное пространство. Отмечено, что компьютеризированный процесс педагогической диагностики обеспечивает высокую оперативность сбора, анализа и обработки информации, способствующей реализации контролирующей, учебной, диагностико-корректирующей, воспитательной функций контроля.

Ключевые слова: информационные технологии, преимущества, педагогическая диагностика, управление, качество образования.

The main condition for the implementation of a new management ideology, which can be designated as the philosophy of quality management of education, is the availability of a productive system of educational monitoring and pedagogical diagnostics developed on the basis of information technology and focused on systematic diagnosis and evaluation of educational outcomes. The objective of the study is to reveal the didactic advantages the application of information technologies in pedagogical diagnosis of the quality of educational outcomes. On the basis of the analysis of the didactic properties of modern information technologies and the peculiarities of their application during the pedagogical diagnosis of educational results of students, it has been established that the computerized process of pedagogical diagnostics ensures high efficiency of obtaining, collecting and processing information facilitating the implementation of control functions; the principal advantages of automated pedagogical diagnostics are manifested in terms of the implementation of the educational function of pedagogical control (operational feedback in the control process, the ability to create, based on the results of testing, simulators for storing the same type of information, etc.); IT diagnostics opens wide prospects for the implementation of diagnostic and correctional and educational control functions. The use of original algorithms ensures that students work in the most favorable for each individual, person-oriented mode, including the distribution of the complexity of tasks, which, of course, is a stimulating and motivating factor. In general, pedagogical diagnostics on the basis of the use of information and communication technologies can significantly improve the efficiency of the implementation of didactic control functions, provided the use of quality software. Since the degree of achievement of didactic goals is directly dependent on the quality of teaching, according to the results of the diagnosis of students' real academic achievements and their comparison with the requirements of the standards of training, reliable information can be obtained not only on the effectiveness of the functioning of the education system, but also on the feasibility of those or other implementations innovations. The results of modern research lead to the necessity and relevance of the definition of theoretical and methodological foundations, the main provisions of the development and substantiation of the possible introduction of information technology tools for pedagogical diagnostics in the educational process.

Key words: information technologies, advantages, pedagogical diagnostics, management, quality of education.

УДК 391-047.37(477)(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2018-2(8)-99-102

Козарь Оксана Петрівна,
доктор технічних наук, доцент,

Іванчо Тетяна Романівна,
старший викладач,

Майборода Ірина Емільєнівна,
старший викладач,

Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

ВПЛИВ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОСТЮМА НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ-МОДЕЛЬЄРІВ

В статті представлено проблематику впливу українського національного костюму на формування громадянської ідентичності особистості студента, встановлено основні характерні ознаки національного стилю одягу українця, визначено етно-стильові тенденції в розвитку української моди, окреслено шляхи формування майбутнього дизайнера-модельєра в процесі фахової підготовки

Ключові слова: мода, етно-стиль, український костюм, дизайнер-модельєр, національні традиції, ідентичність, особистість.

Постановка проблеми Український народний одяг – яскраве і неповторне культурне явище, що пройшло шлях розвитку й удосконалення протягом багатьох століть. Зберігаючи самобутні ознаки різних епох, одяг є важливим джерелом інформації для вивчення етнічної історії населення, його соціальної структури, естетичних уподобань, культури. У період національної культурної побудови незалежної України особливо вагомим значення набувають загальнокультурні фактори, що впливають на формування менталітету українців, збереження їх самобутності через рідну мову, традиційний одяг, звичаї та обряди предків.

Народний український костюм – один із символів українства, збереження якого має неocenне значення у самопізнанні, самотворенні національної ідентичності сучасного українського народу, зокрема збереження його національно-культурної самоідентифікації через народний одяг і вишивку. У цілому традиційний костюм українців можна назвати скарбницею духовної культури народу, що притаманними йому специфічними способами відображає національний характер [1, с.102].

В процесі фахової підготовки студентів – технологів передбачається викладання таких дисциплін, як «Малюнок і основи спец композиції», «Історія костюму», «Художня графіка», «Художнє проектування та моделювання одягу та взуття» та інші. На основі теоретичних знань, отриманих на лекціях, в студентів формуються практичні уміння та навички в лабораторіях під керівництвом досвідчених викладачів технологічного напрямку факультету економіки, управління та інженерії. В процесі навчальної та навчально-виробничої практик в умовах профільних підприємств, дизайн-студій, ательє індпошиву, бутіках вдосконалюється та шліфується професійна майстерність студентів. Практичні уміння молодих дизайнерів апробуються при створенні ними колекцій одягу, взуття чи аксесуарів, які представляються на всеукраїнських та міжнародних конкурсах молодих дизайнерів, до прикладу «Печерські каштани» м. Київ, «Водограй», м. Івано-Франківськ, «Лінія молодих» м. Прешов, Словачія, «Арт-революція», м. Ужгород, «Новий колорит» м. Мукачево та інших подібних конкурсах. Підготовка майбутніх модельєрів-дизайнерів одягу та взуття базується на вивченні історії українського національного костюму, його технологічних особливостей та на творчих доробках сучасних модельєрів, які зберігають та примножують в своїх колекціях етно-стиль, що сприяє формуванню громадянської ідентичності студентів. Це і вказує на актуальність даного дослідження.

Мета статті: встановлення особливостей процесу формування українського народного костюму, дослідження тенденцій розвитку етнокультури та впливу національного стилю на формування громадянської ідентичності особистості студента в процесі фахової підготовки дизайнерів-модельєрів одягу та взуття. Для досягнення мети в роботі визначенні такі завдання: проведення аналітичного огляду історії та шляхів розвитку українського костюму; встановлення характерних ознак національного стилю; визначення етно-стильових тенденцій української моди з погляду сучасних дизайнерів; окреслення напрямків підготовки студентів інженерно-технологічних спеціальностей до збереження етно-стильових тенденцій в сучасному одязі та взутті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою дослідження найдавніших періодів історії українського костюму є іконографічні, літописні, археологічні та архівні матеріали. До надрукованих праць більш раннього періоду, де хоча б побічно описувався одяг, належать пам'ятки давньоруської писемності та подорожні записи іноземних мандрівників: П. Алеппського, Г. Левассер де Боплана. Наприкінці XVIII – початку XIX ст. з'являються історичні та етнографічні праці О. Рігельмана, О. Шафонського, І. Георгі, де було не лише описано, а й замальовано народний одяг представників різних соціальних верств [2, с.127]. Етнографічні праці (малюнки) Д. Деляфіза дають уявлення про різноманітність видів і форм одягу, про співвідношення елементів одягу, їхній колорит. Про український народний одяг можемо прочитати у книзі наукових праць середини XIX – початку XX ст. таких відомих дослідників як Я. Головацький,

П. Чубинський, Б. Познанський, В. Богданов, Ф. Вовк, К.Мошинський. У другій половині XX ст. з'являються праці дослідників Г. Маслової, Г. Стельмаха, Я. Прилипка, К. Матейко та ін. Значну цінність мають такі галузі народної художньої творчості, як вибійка, вишивка, простежуються способи і техніка їх виконання, локальні риси орнаментальних мотивів, колористичних вирішень. Серед них можна виділити дослідження М. Костишина, Т. Кара Васильєвої, Л. Ульянової. Глибокому аналізу розвитку традиційного українського вбрання присвячені етнографічні дослідження кінця XX–початку XXI ст., зокрема праці Т. Ніколаєвої, З. Васиної, Г.Щербія, О. Космічної та ін. Дане дослідження полягає в тому, що вперше встановлено формування національно-культурної самоідентифікації та громадянської ідентичності особистості студента через призму національного стилю в українському костюмі, через одяг і народну вишивку.

Результати дослідження. Розвиток українського костюма наприкінці XX ст. визначався інтенсифікацією міжетнічних тенденцій як на рівні професійної та самодіяльної моди, так і їх взаємодії, що становило загальну тенденцію розвитку одягу більшої частини народів світу. Етнокультура трансформувалася переважно під впливом змін у цивілізації. Важливим є те, аби вона вільно трансформувалася і без будь-яких обмежень і тиску набула нового способу буття, бо «... дуже легко під виглядом проектування синтезу з новими обставинами життя знекровити етнокультуру, зруйнувати її серцевину...» [3, с.137].

Народний костюм, поєднуючи мистецтво узорного ткацтва, крою та декоративного оформлення, символізує духовну культуру українців, народні традиції, звичаї та обряди. Досвід наших предків керувався не тимчасовою модою, а практичною й естетичною доцільністю, бо одягатися зі смаком було особливою принадою українських дівчат. Кожна дівчина намагалася оздобити свій одяг гарною вишивкою, окрайками, намистом, однак, як зазначав В. Скуратівський, «... завжди дотримувалися здорового глузду й етикету» [4, с. 166].

Вишита сорочка є невід'ємним атрибутом традиційного одягу. Вона символізує щирість і довіру, душевну рівновагу та благополуччя. Народна пам'ять зберегла чимало оповідок про те, як візерунки вишиванок допомагали козакам у походах долати ворога і переносити усілякі труднощі, боронили людей від злоти і нечистої сили. Вишита сорочка мамою забезпечує не просто благополуччя, а благополуччя духовне, захищаючи дитину від біди [5, с. 164]. Традиційна українська вишивка бере витоки з X-XI ст. Але срібна бляшка із зображенням танцюриста Мартинівського скарбу переконує в тому, що вишиванки наші предки носили вже в VI столітті, а то й раніше [6, с. 23]. Мода на етно напрочуд стабільна. Мережана сорочка – давно вже не лише національний атрибут, а й прибутковий бізнес. Нині дизайнерським центром вишивки є село Решетилівка на Полтавщині. Ще в 2007 році майстрині місцевого художнього професійного ліцею представили Україну на Всесвітньому професійному етнофестивалі мистецтва та культури в Сеулі [6, с. 27]. Решетилівською класикою жанру є популярні нині мотиви білим по білому, блакитним по білому, сірим по білому, а ще – мережка – соціальна техніка, коли горизонтальні нитки з тканини витягують, а вертикальні схоплюють між собою, утворюючи візерунки.

В Україні є села, де вишивані сорочки не є чимось незвичним і не сприймаються як сувенір. У Вовчківцях на Івано-Франківщині не знайдеш хати, де немає вишиванки. Вишиванка майстринь цього села колоритніша, насиченіша, пристрасніша від полтавської, бо, як кажуть, вишивальниці, підкреслює натуру гірську. «Важливо не втратити цю спадщину, щоб зберегти й розвинути автентичні техніки вишивки. Адже сорочка була ніби «паспортом» села. Та й у селі не було двох однакових – кожна дівчина додавала власні роздінки» [6, с.64].

Одяг – частина народної української душі. Велике значення має якість та колір тканини, з якої виготовлений одяг, символи, зображені на ньому. До середини XIX ст. серед дівчат і молодичь дуже популярним були плахти. Крій плахт був універсальним:

одним тим самим виробом могли користуватися дівчата з різними фігурами й віком. За допомогою плахти на власний смак можна було або підкреслити витонченість фігури, або приховати певні вади. Зазвичай для одягу жінок старшого віку характерними були неяскраві кольори аж до їхньої повної нівеляції. Ця традиція залишилася і нині. Про молоду жінку, яка вбирається у стримані кольори, зазначає О. Косміна, кажуть, що «... вона себе «зважливо ховає». Звідси, очевидно витікає символічне кольорове навантаження сучасного «офісного» костюма з його обов'язковою сіро-чорною гамою – щоб використання яскравих кольорів не відволікало від роботи, а у випадках із жіночим вбранням – не акцентувало на сексуальності» [5, с.10].

Популярний вислів «все нове – то призабуте старе». Розглянемо, як це стосується моди, зокрема українського традиційного костюму. Життя людей різних поколінь становить цікаву історичну книгу. Перегортаючи її, ми бачимо, що наше життя – це естафетний біг. Завдяки вивченню археологічних пам'яток, ми отримуємо рідкісну можливість долучитися до досвіду пращурів і, в свою чергу, зберігши його, передати наступним поколінням [6, с.54]. Повсюдно увійшли в побут і здобули світову популярність джинсові вироби. Тут не останню роль відіграла тканина, виготовлена із натуральної сировини. Ще в перші повоєнні роки сільські жінки готували ляне тканина для повсякденного одягу [4, с.168]. Джинсовий одяг у поєднанні з вишиванками зараз дуже популярний. Руслан Павлюк який очолює науковий підрозділ майстерні автентичного костюма «Шляхетний одяг» зазначає, що «за останнє століття сформувався бренд української вишиванки. Сорочка, хоч би яка вишивана вона була, є спідньою ближньою. Одягати її на свято, не заправляючи в штани й не маючи плечового верхнього одягу, – це несмак... Господар у «традиційні» часи за ворота в сорочці не виходив, а парубок навіть улітку накидав свитину на плече, йдучи на вулицю» [4, с. 63]. Та в сучасній українській моді вишита сорочка є основним і окремим видом одягу.

Модними і дуже зручними стали нині чоботи «дутиші» або «снігоступи». Якщо придивитися до них, то можна помітити подібність цих виробів до традиційних матерчатих валянок, лише з тією різницею, що виготовлені вони зі штучної сировини, а зовнішній вигляд осучаснений. Запозичили наші модельєри і поєднання шкіри різних кольорів для пошиття модного взуття. Наші предки такі чоботи називали «чорнобривцями». Невичерпна скарбниця народної творчості та національних традицій завжди надихала дизайнерів, художників та модельєрів на створення повсякденного і святкового одягу за народними мотивами. Особливо актуальна фольклорна тема в індустрії одягу сьогодні: вітчизняні та зарубіжні журнали мод нашої увазі пропонують пальта, куртки, костюми, сукні, блузи, брюки, у крої та оздобленні яких використані елементи народного одягу. Існують і назви цих стилів, як-то: «фолк», «рустів», «кантрі». Вивчаючи народний досвід, художники-модельєри розширюють асортимент сучасного одягу, вносять у нього неповторність та своєрідність народного мистецтва. Щороку в Києві та інших містах України, а також у світових столицях демонструються колекції одягу, де не останнє місце посідають моделі, створені за народними мотивами. Структура костюму містить одяг, взуття, головні убори, зачіски, грим, прикраси, аксесуари, а також інші речі, належність яких до костюму часто визначається контекстуально всередині певної соціальної ситуації, де вони мають певне значення, зрозуміле оточенню.

Наголошується, що костюм як складне соціокультурне утворення акумулює певну інформацію, що є важливою для суспільства. Деякі його якості унікальні й не притаманні іншим засобам збереження і передачі інформації. У процесі дослідження

костюму використовуються такі категорії семіотики, як знак, код, повідомлення, значення тощо. З точки зору семіотики деталь-однинична річ – ансамбль у композиції костюму співвідноситься як репліка, слово, завершений текст.

Для розуміння українського комплексу народного костюму важливою є народнопоетична концепція Р. Барта, згідно з якою костюм магічно створює особистість. У основі поетики, функціонування та значення наповнення українського традиційного костюму – світоглядні уявлення народу, які впливають на архаїчну семантику костюму. Народний костюм є творчою лабораторією створення образів, які набувають остаточного втілення як у сучасних побутових костюмах, так і в художній творчості. Вектор еволюції костюмних образів спрямований від «хаосу» до «космосу», від дисгармонії до гармонії [5, с.168].

Внесок українських дизайнерів у розвиток етно-стилю дає підстави сподіватися на те, що завдяки їхньому вмінню відчувати та берегти традиції українського народного костюму, дуже тонко інтегрувати його елементи та дух, дасть можливість надалі розвиватися і поширюватися. Про це свідчить Київська школа моделювання одягу, яку представляють Т. Земскова, О. Ворожбит, А. Гаїсе, В. Гресь, В. Анісімова, О. Залевський та інші. Сучасна мода вирізняється великим багатством ідей і свободою вибору. Вона не насаджує і не диктує моду, а створює сприятливі умови для такого вибору, тому що нині одночасно існують різні стилі одягу, форми і крої, використовується широка кольорова гама.

Усе частіше українські дизайнери звертаються до національних традицій оформлення одягу. Фольклорний стиль ХХІ ст. – це взаємоз'язок не тільки прийомів декорування одягу – оборок, вишивок, а й елементів і способів крою, форм і предметів одягу. Простота крою надає відчуття розкнутості і волі, що зближує людину з природою. Сьогодні користується популярністю запозичена з народного костюма багатопредметність одягу. Мистецтво костюму нині виходить на новий етап розвитку, що формує модерні системи культурологічних інтерпретацій. Художники-модельєри надають вітчизняній моді національних ознак, органічно вписуючись у світову моду. Український етно-одяг продовжує надихати не тільки вітчизняних модельєрів, а й всесвітньо відомих дизайнерів – Жан-Поля Готьє і Славу Зайцева. Сучасна вишиванка, встановлюючи духовний зв'язок із попередніми поколіннями, більш адаптована до динамічного життя народу. Таким чином, етностильові тенденції у розвитку сучасної української моди є досить поширеним явищем не лише на теренах України, а і в усьому світі, зокрема в європейській моді. Особливо популярними етностильові елементи в моді стали після Євромайдану 2013 р. та подальших подій в нашій країні. Крім досить поширених вишиванок в сучасній моді використовуються також стилізації під самотутній національний одяг українців минулих століть і, навіть, тисячоліть. Українські дизайнери ХХІ ст. створюючи свої колекції беруть до уваги не тільки етностильовий декор, а і способи крою одягу наших пращурів. «Наша історія і культура – це саме те, що ми можемо взяти з минулого. Нічого нового не придумуємо, цей набуток у творчості – є майбутнім» [4, с.18].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, в статті досліджено проблематику впливу українського національного костюму на формування громадянської ідентичності студента інженерно-технологічних спеціальностей в процесі фахової підготовки. Показано, що підготовка майбутніх модельєрів-дизайнерів базується на вивченні історії українського костюму, стильових тенденцій сучасних дизайнерів, окреслено напрямки підготовки студентів до збереження етно-стилю в сучасному одязі та взутті. В подальших дослідженнях необхідно розглянути використання етно-стилю в конструюванні взуття та галантерейних виробів.

Список використаних джерел

1. Ніколаєва Т. Різновиди традиційного одягу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnevnik.bigmir.net/groups/article/52530>
2. Трачук Т. П., «Використання народних мотивів у моделюванні одягу». Научные конференции, научные журналы. Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди /Т.П.Трачук/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusnauka.com

3. Святокум Н. Мовою барв, орнаментів і крою. Український народний костюм. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uamodna.com/articles/ukrayinsjkyu-narodnyy-kostyummovoyu-barv-ornamentiv-kroyu/>
4. Скуратівський В. Т. Берегиня: Художні оповіді, новели / В. Т. Скуратівський. – К.: Рад. письменник, 1998. – 278 с.
5. Степовик Д. В. Скарби України: Наук.-худ. кн. / Д. В. Степовик. – К.: Веселка, 1991. – 192 с
6. Оробець Т. Маршрути шиття / Т. Оробець // Український тиждень. – 2011. - №8 (173). С. 62–64.

References

1. Nikolayeva, T. Riznovydy tradytsiynoho odyahu [Types of traditional clothing]. <http://dnevnik.bigmir.net/groups/article/52530>
2. Trachuk, T. P. Vykorystannya narodnykh motyviv u modelyuvanni odyahu [Using folk motifs in modeling clothes]. www.rusnauka.com
3. Svyatokum, N. Movoyu barv, ornamentiv i kroyu. Ukrayins'kyu narodnyy kostyum [In the language of colors, ornaments and cut. Ukrainian folk costume]. <https://uamodna.com/articles/ukrayinsjkyu-narodnyy-kostyummovoyu-barv-ornamentiv-kroyu/>
4. Skurativ's'kyu, V. T. 1998. Berehynya [Beregyn]. Kiev: Soviet writer.
5. Stepovyk, D. V. 1991. Skarby Ukrayiny [Treasures of Ukraine]. Kiev: Rainbow.
6. Orobets', T. 2011. "Marshruty shyttya [Sewing Routes]." *Ukrainian Week* 8(173): 62-64.

The folk Ukrainian costume is one of the symbols of Ukrainian culture whose preservation has invaluable significance in self-knowledge, the self-creation of the national identity of the contemporary Ukrainian people, in particular the preservation of its national-cultural identity through folk clothing and embroidery. In general, the traditional costume of Ukrainians can be called the treasury of the spiritual culture of the people, which in its specific ways reflects the national character. The purpose of this work is to determine the peculiarities of the process of forming a Ukrainian national costume, to study trends in the development of ethnoculture and the influence of the national style on the formation of a student's civic identity in the process of professional training of designers, designers of clothing and footwear. The following tasks were solved: an analytical review of history and ways of development of the Ukrainian costume has been carried out; characteristic features of the national style are established; the ethno-stylistic tendencies of the Ukrainian fashion from the point of view of modern designers-designers are determined. The scientific novelty of this research is that for the first time the formation of the national-cultural identity of the student through the prism of the national style in the Ukrainian costume, through clothing and folk embroidery has been established. Thus, in the article the problems of the influence of the Ukrainian national costume on the formation of the student's civic identity in engineering-technological specialties in the process of professional training are researched. Based on the analysis of stylistic tendencies of contemporary designers, the directions of students' preparation for preservation of ethno-style in modern clothes and footwear are shown.

Keywords: fashion, ethno-style, Ukrainian costume, designer-fashion designer, national traditions, identity, personality

УДК 378.011.3-057.87:613(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2018-2(8)-102-104

Ксенофонтів Сергій Саввич,

доктор медичних наук, доцент,

Мукачівський державний університет, м. Мукачєво

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті обґрунтовано домінуючий вплив навчально-виховного процесу на формування основ культури здоров'я студентів. Названо основні причини, згідно якими формування культури здоров'я студентів слід вважати першочерговою педагогічною проблемою. Визначено передумови та умови формування основ культури здоров'я молоді, а саме: соціальні, педагогічні, медичні, екологічні, економічні, географічні, індивідуальні. Прослідковано поетапність педагогічного процесу формування культури здоров'я студентів в процесі багаторічного навчання у ЗВО. Доведено пріоритетність педагогічного впливу на формування основ культури здоров'я студентів в процесі індивідуального розвитку та становлення особистості протягом навчання у вищому навчальному закладі. Визначено послідовність та структуру вирішення педагогічної проблеми формування основ культури здоров'я студентської молоді.

Ключові слова: культура здоров'я, студент, умови, педагогічний вплив.

Постановка проблеми. Формування культури здоров'я як процесу є предметом дослідження у різних науках: лікувальній медицині, теорії та методиці фізичної культури, фізіології, психології, педагогіці та ін.. На даний час залишаються відкритими питання: хто саме повинен здійснювати вирішення проблеми формування культури здоров'я і відповідно хто має нести відповідальність перед суспільством за кінцевий результат даного процесу.

Проведене нами емпіричне дослідження засвідчує, що переважна більшість опитуваних студентів вважають забезпечення здоров'я першочерговою справою медичних установ. Проте у половині своїх проблем зі здоров'ям, як засвідчує ряд авторів, людина може звинувачувати тільки себе і свій спосіб життя (фактор впливу на здоровий спосіб життя 50%) [1; 2; 3; 4; 5]. Система охорони здоров'я не в змозі самотужки забезпечити належний рівень здоров'я населення країни. Медицина лікує хвороби які переважно знаходяться вже в прогресуючому стані [5]. Лікування не принесе користі, якщо у людини немає культури здоров'я [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На даний момент наукові матеріали підтверджують інформацію про негативні тенденції в стані здоров'я студентської молоді. Це пов'язано, насамперед, з особливостями системи освіти, яка не сприяє формуванню культури здоров'я оскільки приніжує основні

потреби, зокрема і потребу в русі. Тому сучасна система освіти несе частину відповідальності за ситуацію що склалась зі здоров'ям молоді [1; 4]. При цьому важливим завданням навчальної діяльності з фізичної культури є не лише формування вмінь та навичок, а й вивчення технологій формування культури здоров'я з подальшим їх використанням. Функція навчального закладу полягає у створенні розвивального простору для колективу в цілому і кожної особистості зокрема, в якому проходить безперервний розвиток потреби у здоровому способі життя. Важливо у процесі фахової підготовки створити умови, що забезпечать можливість формування культури здоров'я і її саморозвитку у кожного студента

Мета статті: довести домінантність педагогічного впливу на формування культури здоров'я особистості студента.

Результати дослідження. На основі опрацювання наукової літератури нами виділено основні причини, згідно яких процес формування культури здоров'я студентів можна вважати першочерговою педагогічною проблемою. Першою причиною є той факт, що здоров'я, насамперед, залежить не від зовнішнього втручання, а від способу життя індивіда. Як ми згадували раніше, здоров'я залежить на 8-10% від медицини і на 50-52% від способу життя [2]. Спосіб життя формується в процесі життєдіяльності індивіда. Створювати позитивний вплив на формування способу

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>